“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Директор
ТОВ “ФК “АЛЬФА-ІНВЕСТ ГРУП”
Наказ №14/ПВО від 01.07.2021р.

_____ Т.О. Павліченко

Положення
про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АЛЬФА-ІНВЕСТ ГРУП»

Київ 2021

Зміст

Глосарій 3
1. Загальні положення 4
2. Порядок проведення валютно-обмінних операцій 5
3. Порядок установлення курсів купівлі та продажу іноземних валют у готівковій формі за гривні 7
4. Порядок оформлення та видачі/надання документів, якими оформлюються валютно-обмінні операції 7
5. Порядок підкріплення готівкою іноземної валюти та гривні Відділень Фінансової установи 8
6. Опис бухгалтерської моделі обліку валютно-обмінних операцій 9
7. Порядок взаємодії між Відділеннями під час проведення валютно-обмінних операцій, тривалість їх операційного (робочого) дня 10
8. Опис порядку здійснення внутрішнього контролю за проведенням валютно-обмінних операцій 11
9. Порядок врегулювання спорів між Фінансовою установою та Клієнтом з питань валютно-обмінних операцій 12
10. Прикінцеві положення 12

Додатки:
Додаток 1 14
Додаток 2 15
Додаток 3 16
Додаток 4 17

Глосарій

У цьому Положенні терміни вживаються в таких значеннях:

Банкноти – паперові грошові знаки;

Готівка – грошові знаки у вигляді банкнот і монет;

Відділення – відокремлений структурний підрозділ, який відкривається Фінансовою установою, з метою здійснення торгівлі іноземною валютою в готівковій формі, а також надання інших фінансових послуг відповідно до вимог чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України та внутрішніх документів Фінансової установи;

Іноземна валюта – грошові знаки грошових одиниць іноземних держав у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави або групи іноземних держав, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу;

Купівля іноземної валюти – це операція з купівлі іноземної валюти за гривні;

Клієнти – Нерезиденти-фізичні особи, Резиденти-фізичні особи, які користуються послугами Фінансової установи;

Ліцензія – ліцензія Національного банку на здійснення валютних операцій з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі;

Монети – металеві грошові знаки різного номіналу;

Незначний розмір валютної операції (далі - **незначний розмір**) – розмір валютної операції (в еквіваленті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Національним банком України на дату здійснення операції), який є меншим за розмір, передбачений статтею 20 Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення";

Національна валюта (гривня) – грошові знаки грошової одиниці України - гривні у вигляді банкнот, монет, у тому числі обігових, пам'ятних та ювілейних монет, і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені або такі, що вилучаються з обігу, але підлягають обміну на грошові знаки, що перебувають в обігу;

Нерезиденти-фізичні особи – фізичні особи (іноземні громадяни, громадяни України, особи без громадянства), які мають постійне місце проживання за межами України (реєстрацію), у тому числі ті, що тимчасово перебувають на території України;

Операція сторно – операція з повернення Клієнту відповідної суми коштів у національній або іноземній валюті протягом 15 хвилин після проведення валютно-обмінної операції в разі відмови клієнта від валютно-обмінної операції;

Програмний комплекс – програмне забезпечення, призначене для автоматизації валютно-обмінних операцій Фінансової установи, обліку, обробки та формування вихідної інформації;

Продаж іноземної валюти – це операція з продажу іноземної валюти за гривні;

Резиденти-фізичні особи – фізичні особи - громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства, біженці, особи, які потребують додаткового захисту, які мають постійне місце проживання на території України, що підтверджується відповідним документом, до якого згідно із законодавством України включено інформацію про місце проживання особи на території України, уключаючи паспорт/паспортний документ або документ, що його замінює, посвідку на постійне проживання, у тому числі ті, які тимчасово перебувають за кордоном, фізичні особи-підприємці, зареєстровані згідно із законодавством України;

Реалізований результат від операції з іноземною валютою – це доходи або витрати, отримані або сплачені після закінчення фінансової операції або події, яка дає Фінансовій установі право на наслідки операції;

РРО – реєстратор розрахункових операцій;

Тарифи – тарифи на здійснення оплати послуг за операціями з готівковою іноземною валютою, затверджені за встановленим у Фінансовій установі порядком;

Фінансова установа – ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АЛЬФА-ІНВЕСТ ГРУП» (ТОВ «ФК «АЛЬФА-ІНВЕСТ ГРУП»), в тому числі, коли це доречно, Відділення.

Інші терміни, що використовуються в цьому Положенні, вживаються в значеннях, визначених у законах України та нормативно-правових актах Національного банку України, внутрішніх документах Фінансової установи.

1. Загальні положення.

1.1. Положення про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АЛЬФА-ІНВЕСТ ГРУП» (далі за текстом - Положення) є внутрішнім документом Фінансової установи, визначає порядок і вимоги щодо здійснення Фінансовою установою/Відділеннями валютно-обмінних операцій з готівковою іноземною валютою, регулює взаємовідносини Фінансової установи/Відділень з питань здійснення касових операцій в іноземній валюті.

1.2. Положення розроблене відповідно до вимог чинного законодавства України та на підставі:

- Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України, затвердженого постановою Правління НБУ від 02.01.2019 №1, зі змінами та доповненнями;
- Положення про здійснення операцій із валютними цінностями, затвердженого постановою Правління НБУ від 02.01.2019 №2, зі змінами та доповненнями (далі за текстом – Постанова НБУ №2);
- Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління НБУ від 29.12.2017 №148, зі змінами та доповненнями;
- Правил з організації захисту приміщень небанківських установ в Україні, затверджених постановою Правління НБУ від 06.10.2017 №100 (у редакції постанови Правління НБУ від 24.12.2019 №154), зі змінами та доповненнями (далі за текстом – Постанова НБУ №100);
- Положення про форму та зміст розрахункових документів/електронних розрахункових документів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 21.01.2016 №13, зі змінами та доповненнями;
- Порядку реєстрації та застосування реєстраторів розрахункових операцій, що застосовуються для реєстрації операцій з торгівлі валютними цінностями в готівковій формі, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 14.06.2016 №547, зі змінами та доповненнями;
- Класифікатора іноземних валют, затвердженого постановою Правління НБУ від 04.02.1998 №34 (у редакції постанови Правління Національного банку України від 19 квітня 2016 року №269), зі змінами та доповненнями;
- Положення про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління НБУ від 28.07.2020 №107, зі змінами та доповненнями;
- Положення про валютний нагляд, затвердженого постановою Правління НБУ від 03.01.2019 №13, зі змінами та доповненнями;
- Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291 (у редакції наказу Міністерства фінансів України 09.12.2011 № 1591), зі змінами та доповненнями (далі за текстом – План рахунків);
- Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291, зі змінами та доповненнями (далі за текстом – Інструкція про застосування Плану рахунків);
- Статуту Фінансової установи та інших нормативно-правових актів Національного банку України, внутрішніх документів Фінансової установи.

1.3. Метою створення Положення є:

- регулювання правовідносини, що виникають під час купівлі/продажу іноземних валют Клієнтам;
- встановлення основних вимог до організації контролю за дотриманням порядку здійснення валютно-обмінних операцій у Відділеннях Фінансової компанії, визначення операційних ризиків і вжиття заходів щодо управління ними.

1.4. Предметом регулювання Положення є такі операції/діяльність:

1) порядок проведення валютно-обмінних операцій;
2) порядок установлення курсів купівлі та продажу іноземних валют у готівковій формі за гривні;
3) порядок оформлення та видачі/надання документів, якими оформлюються валютно-обмінні операції;

4) порядок підкріплення готівкою іноземної валюти та гривні відокремлених підрозділів Фінансової установи;
5) опис бухгалтерської моделі обліку валютно-обмінних операцій;
6) порядок взаємодії між відокремленими підрозділами Фінансової установи під час проведення валютно-обмінних операцій, тривалість їх операційного (робочого) дня;
7) опис порядку здійснення внутрішнього контролю за проведенням валютно-обмінних операцій.

1.5. Фінансова установа/Відділення виконує валютно-обмінні операції відповідно до ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій.
1.6. Безпосередні дії працівників Фінансової установи до моменту проведення, в процесі проведення та після проведення валютно-обмінних операцій викладено в Додатку 4 до цього Положення.
1.7. Це Положення не розглядає загальний порядок формування документів за касовими операціям Фінансової установи.
1.8. У разі невідповідності окремих вимог Положення нормам чинного законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку України, в тому числі у зв'язку із внесенням змін та доповнень до них, Фінансова установа/Відділення керуються цим Положенням у частині, що не суперечить чинному законодавству та діючим нормативно-правовим актам Національного банку України.

2. Порядок проведення валютно-обмінних операцій.

2.1. Фінансова установа здійснює валютно-обмінні операції на підставі ліцензії.
2.2. До валютно-обмінних операцій належать:
- купівля у фізичних осіб - резидентів і нерезидентів готівки іноземної валюти за готівкові кошти в гривні;
- продаж фізичним особам - резидентам і нерезидентам готівки іноземної валюти за готівкові кошти в гривні.

2.3. Відділення мають право здійснювати операції з купівлі готівки іноземної валюти у фізичних осіб та продажу готівки іноземної валюти фізичним особам за готівкові кошти в гривні.
2.4. Валютно-обмінні операції для фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) з іноземною валютою здійснюються Відділеннями згідно з порядком, визначеним цим Положенням та відповідно до вимог Постанови НБУ №2.
2.5. Фінансова установа/Відділення під час здійснення валютно-обмінних операцій:
- здійснюють документальне оформлення кожної валютно-обмінної операції;
- здійснюють своєчасне відображення валютно-обмінної операції в бухгалтерському обліку;
- забезпечують належний внутрішній контроль за валютно-обмінними операціями,
- створюють безпечні умови для роботи з готівкою та її зберігання.

2.6. Фінансова установа забезпечує наявність програмних комплексів, функціональні можливості яких забезпечують здійснення контролю за обсягами проведення валютно-обмінних операцій у межах Фінансової установи.
2.7. В касі Відділення зберігаються такі документи:
- копія (витяг) наказу (розпорядження) Фінансової установи про відкриття Відділення, підписаний директором Фінансової установи, із зазначенням переліку операцій, які здійснюються в касі;
- копія наказу (витягу з наказу), іншого документа Фінансової установи, згідно з яким для Відділення був установлений розмір авансу в готівковій іноземній валюті та готівкових гривнях (у разі встановлення такого авансу) та максимальна сума залишків готівкової іноземної валюти.

У разі необхідності вищезазначена інформація може бути наведена в одному або декількох документах/розпорядчих документах (копіях/витягах) Фінансової установи.
2.8. Фінансова установа забезпечує відповідність приміщень кас Відділень вимогам нормативно-правових актів Національного банку з питань організації захисту приміщень (у відповідності до вимог Постанови НБУ №100).
2.9. Фінансова установа забезпечує обладнання робочого місця касира таким чином, щоб клієнт міг спостерігати за перерахуванням готівки.
2.10. Касир Відділення на робочому місці повинен мати документ, що посвідчує його особу та/або службове посвідчення.

2.11. Фінансова установа забезпечує розміщення в касі Відділення в доступному для огляду клієнтами місці (на стенді або в іншому оформленні) таку інформацію:

1) копію наказу (розпорядження) Фінансової установи про встановлення курсів купівлі та продажу іноземних валют;
2) перелік валютно-обмінних операцій, які здійснює Відділення;
3) повідомлення про обов'язковість здійснення касиром операції сторно протягом 15 хвилин після проведення валютно-обмінної операції в разі звернення клієнта з відмовою від здійсненої валютно-обмінної операції за умови наявності документа, який друкується РРО та застосовується для обліку та реєстрації валютно-обмінних операцій;
4) витяг із наказу про встановлення тарифів комісійної винагороди за здійснення операції з обміну готівки іноземної валюти, що підписується директором Фінансової установи (у разі їх встановлення);
5) повідомлення про ознаки зношення банкнот іноземної валюти, які приймаються Фінансовою установою на території України (далі - ознаки зношення) відповідно до Додатку 1 до цього Положення;
6) повідомлення про касира каси, який здійснює валютно-обмінні операції (прізвище, ініціали);
7) копію витягу з реєстру осіб, яким видано ліцензію на здійснення валютних операцій;
8) місцезнаходження Відділення.

Вищезазначена інформація може розміщуватися в доступному для огляду клієнтами місці на електронних пристроях та має відповідати змісту рішень, прийнятих та оформлених у вигляді паперового або електронного документа.

2.12. Фінансовій установі заборонено встановлювати обмеження щодо номіналу та року емісії банкнот іноземної валюти, які є законним платіжним засобом на території відповідної іноземної держави, з якою здійснюються валютно-обмінні операції.

Фінансова установа приймає банкноти іноземної валюти, які за дизайном і елементами захисту повністю відповідають зразкам та описам, що наведені на сторінках офіційних сайтів центральних/національних банків іноземних держав, і не мають ознак зношення або набули під час обігу одну чи кілька ознак зношення, визначених у Додатку 1 до цього Положення.

2.13. Фінансова установа перевіряє ознаки платіжності та справжності банкнот іноземних держав із використанням приладів (детекторів), що забезпечують збільшення зображень, візуалізацію ультрафіолетового та інфрачервоного захисту та магнітний контроль та/або лічильників банкнот з функцією контролю ультрафіолетового, інфрачервоного та магнітного захисту.

Фінансова установа здійснює обмін зношених банкнот іноземних держав у порядку, передбаченому нормативно-правовими актами Національного банку України.

2.14. Фінансовій установі заборонено здійснювати валютно-обмінні операції з банкнотами (банківськими білетами) та монетами Центрального банку Російської Федерації із зображенням мап, символів, будівель, пам'ятників, пам'яток археології, архітектури, історії, краєвидів та будь-яких інших об'єктів, розташованих на окупованих Російською Федерацією адміністративно-територіальних одиницях України, та/або які містять тексти, пов'язані з окупацією Російською Федерацією адміністративно-територіальних одиниць України.

2.15. Фінансова установа здійснює валютно-обмінні операції з монетами іноземних держав за рішенням Фінансової установи.

2.16. Відділення здійснює операцію сторно протягом 15 хвилин після проведення валютно-обмінної операції в разі звернення клієнта з відмовою від раніше здійсненої валютно-обмінної операції за умови пред'явлення клієнтом, наданого Відділенням, розрахункового документа РРО.

2.17. Фізичні особи можуть здійснювати операції з купівлі/продажу готівкової іноземної валюти без обмеження за сумою.

2.17.1. Валютно-обмінні операції для фізичних осіб на суму, яка відповідає незначному розміру валютної операції, здійснюються без пред'явлення фізичною особою (власником документа) ідентифікаційного документа, що посвідчує особу, без зазначення у розрахункових документах РРО додаткових реквізитів отриманих при проведенні ідентифікації/верифікації клієнта.

Внутрішніми документами/розпорядчими документами Фінансової установи, з урахування вимог чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України, внутрішніх документів Фінансової установи, тощо, може бути передбачений особливий порядок заповнення у розрахункових документах РРО реквізитів особи яка здійснює операцію на суму, що відповідає незначному розміру валютної операції.

2.17.2. Фінансова установа здійснює валютно-обмінні операції на суму (в еквіваленті), що перевищує незначний розмір, з дотриманням вимог законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та внутрішніх документів/розпорядчих документів Фінансової установи – зокрема з вжиття заходів зі здійснення належної перевірки клієнтів.
2.18. У випадку встановлення Національним банком України обмежень/тимчасових обмежень на здійснення операцій з купівлі-продажу іноземних валют в Україні, валютно-обмінні операції Фінансової установи мають здійснюватися із урахуванням зазначених обмежень.

3. Порядок установлення курсів купівлі та продажу іноземних валют у готівковій формі за гривні.

3.1. Фінансова установа/Відділення здійснює валютно-обмінні операції за курсами купівлі та продажу іноземних валют, що діють на час проведення операції.

Фінансова установа щоденно на початку робочого дня встановлює наказами (розпорядженнями) курси купівлі та продажу іноземних валют і має право змінювати їх (встановлювати інші курси купівлі та продажу іноземних валют) протягом дня.

У наказі (розпорядженні) про встановлення/зміну курсів купівлі та продажу іноземних валют мають бути зазначені дата, час (година, хвилина), з якого діють установлені/змінені курси, значення курсів купівлі та продажу іноземних валют за гривні. За необхідності в наказі (розпорядженні) про встановлення/зміну курсів купівлі продажу валют може бути зазначено Відділення (перелік/група відділень) для якого встановлено/змінено курси, більш точне значення часу (з урахуванням секунд), тощо.

Директор Фінансової установи має право визначати уповноважену особу/уповноважених осіб, яка встановлюватиме/які встановлюватимуть курси купівлі та продажу іноземних валют у Відділеннях.

3.2. У разі визначення директором Фінансової установи уповноваженої особи/уповноважених осіб яка встановлюватиме/які встановлюватимуть курси купівлі та продажу іноземних валют у Відділеннях, наказом/розпорядженням іншим внутрішнім документом Фінансової установи можуть бути встановлені обмеження щодо встановлення/зміни курсів для такої уповноваженої особи/уповноважених осіб.

3.3. У Відділеннях, розташованих за різними адресами (місцезнаходженням), в один і той самий день, в один і той самий час, можуть бути встановлені різні значення курсів купівлі та продажу іноземних валют. При цьому для нумерації наказів/розпоряджень якими встановлені такі курси може використовуватись унікальний номер наказу/розпорядження, який складається з дати (ДД), номера Відділення, порядкового номеру наказу/розпорядження, тощо.

3.4. Після встановлення/зміни курсів купівлі та продажу значення курсів заводяться до програмного комплексу.

3.5. Оригінали наказів директора Фінансової установи про встановлення/зміну курсів підшиваються в окрему папку і зберігаються у Фінансовій установі.

Оригінали розпоряджень уповноважених осіб (у разі визначення директором Фінансової установи таких осіб) на встановлення курсів можуть зберігатись в окремих папках або зберігаються у документах дня Відділення.

4. Порядок оформлення та видачі/надання документів, якими оформлюються валютно-обмінні операції.

4.1. Фінансова установа/Відділення мають право здійснювати валютно-обмінні операції після реєстрації реєстратора розрахункових операцій РРО/програмного реєстратора розрахункових операцій РРО (далі - програмний РРО) у центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

4.2. У Відділеннях заборонено здійснювати валютно-обмінні операції:

- без застосування РРО/програмного РРО;
- у разі виходу з ладу РРО/програмного РРО;
- у період відсутності зв'язку між програмним РРО та фіскальним сервером контролюючого органу;
- у разі тимчасового відключення електроенергії.

Відділення в разі виходу з ладу РРО/програмного РРО мають право використовувати в касі резервний РРО, про що складається акт за підписом керівника, який відповідає за роботу Відділення, і представника сервісної організації. Будь-який заново встановлений РРО має бути зареєстрований у територіальному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує податкову та митну політику в порядку, установленому для первинної його реєстрації.

4.3. Відділення зобов'язані здійснювати валютно-обмінні операції з оформленням документа, який створений в паперовій та/або електронній формі реєстратором розрахункових операцій або програмним реєстратором розрахункових операцій та застосовується для обліку і реєстрації валютно-обмінних операцій (далі - розрахунковий документ РРО). Форма і зміст розрахункового документа РРО встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Фінансова установа/Відділення установа зобов'язані забезпечити зберігання розрахункових документів РРО у вигляді паперового або електронного документа в документах дня.

4.4. Касир Відділення оформляє розрахунковий документ РРО у двох примірниках: перший примірник видається фізичній особі, другий – зберігається у вигляді паперового або електронного документа в документах дня.

4.5. У разі відмови клієнта від проведеної операції з торгівлі валютними цінностями, реєстрації через РРО помилкової суми за операцією з торгівлі валютними цінностями або технічного збою під час створення в електронній та/або паперовій формі розрахункового документа така операція скасовується шляхом наступної реєстрації операції «сторно».

4.6. Операція сторно виконується в касі того Відділення, в якому здійснювалося оформлення валютно-обмінної операції (у касира-ініціатора валютно-обмінної операції).

4.6.1. У випадку звернення Клієнта з відмовою від валютно-обмінної операції не пізніше 15 хвилин після проведення Відділенням такої операції, Клієнт повинен пред'явити перший примірник розрахункового документа РРО, виданого Відділенням, що підтверджує здійснення валютно-обмінної операції.

Отримавши документ про відмову від валютно-обмінної операції, касир зобов'язаний здійснити взаємний обмін коштів у відповідності до сум, які зазначені в першому примірнику розрахункового документа РРО (з оформленням розрахункового документа РРО; назва операції – операція «сторно»);

Розрахунковий документ РРО про здійснення валютно-обмінної операції (перший примірник, назва операції – купівля, продаж), який був виданий Клієнту, залишається у касира та зберігається в документах дня Відділення.

4.6.2. У разі звернення Клієнта з відмовою від валютно-обмінної операції пізніше ніж 15 хвилин після проведення Відділенням такої операції - Відділення має право відмовити у проведені операції, при цьому у Програмному комплексі можливість проведення такої операції блокується.

4.7. Касир Відділення надає розрахунковий документ РРО одночасно з прийняттям/видачею фізичній особі коштів, розрахунковий документ РРО надається не пізніше завершення операції.

4.8. Оформлення і видача розрахункових документів РРО без здійснення валютно-обмінних операцій або їх невидача (без згоди Клієнта) під час здійснення зазначених вище операцій забороняються.

4.9. Фінансова установа має право доповнювати розрахунковий документ РРО додатковими реквізитами необхідними для здійснення валютно-обмінних операцій.

4.10. Фінансова установа заповнює у розрахунковому документі РРО всі необхідні реквізити для проведення валютно-обмінної операції. Виправлення в заповненому тексті не дозволяються.

5. Порядок підкріплення готівкою іноземної валюти та гривні Відділень Фінансової установи.

5.1. Фінансова установа з метою організації безперебійної роботи кас Відділень самостійно встановлює для них розмір авансу (за необхідності) готівкою в іноземній валюті та гривнях і до початку робочого дня, уключаючи вихідні і святкові дні (за необхідності), забезпечують їх коштами відповідно до встановлених обсягів (лімітів).

Фінансова установа забезпечує (за необхідності) підкріплення кас Відділень іноземною валютою не пізніше десятого дня після початку здійснення валютних операцій відповідним Відділенням.

5.2. Фінансова установа встановлює максимальну суму залишків іноземної валюти та гривень в касі Відділення (в неробочий час) в обсязі, що має забезпечити роботу протягом робочого дня. Залишки валютних цінностей можуть перевищувати встановлену максимальну суму у вихідні й святкові дні.
5.3. Залишки валютних цінностей, що перевищують установлену максимальну суму в робочий день, підлягають інкасації в цей день, а у вихідні й святкові дні – не пізніше наступного робочого дня Фінансової установи.

Закінченням робочого дня вважається початок операційного (робочого) дня Фінансової установи, якщо пункти обміну валюти працюють цілодобово.

5.4. Щоденно, протягом дня та наприкінці робочого дня, Відділення (начальник Відділення/касир) здійснюють аналіз залишків готівки каси в національній, іноземних валютах та визначають потребу Відділення в готівці на поточний/наступний день.

5.5. Вивезення надлишків та підкріплення готівкою Відділень узгоджується Відділеннями з Фінансовою установою (з директором, заступником директора-касиром головної каси, заступником директора з касової дисципліни, заступником директора з операційної діяльності) засобами внутрішньої комунікації (телефонний зв'язок, електронна пошта, месенджери, тощо).

Підтвердженням узгодження із Фінансовою установою проведення вивезення надлишків/підкріплення готівкою Відділення є внесення даних про таку операцію в Програмний комплекс.

5.6. Відповідальність за забезпечення готівкою та за організацію безперебійної роботи Відділення, в тому числі у святкові та вихідні дні, покладено на Фінансову установу.

5.7. Приймання готівки у Фінансовій установі (в касі Фінансової установи), при інкасації Відділень, та видача готівки з каси Фінансової установи, при проведенні підкріплення Відділень, оформляються відповідними касовими ордерами (прибутковим або видатковим) з відображенням такої касової операції в касовій книзі.

5.8. Готівка, що надходить до каси Фінансової установи/Відділення, оприбутковується в день одержання готівки в повній сумі.

5.8.1. Оприбуткуванням готівки у Фінансовій установі (в касі Фінансової установи) є здійснення обліку готівки в повній сумі її фактичних надходжень у касовій книзі на підставі прибуткових касових ордерів.

5.8.2. Оприбуткуванням готівки у Відділеннях (в касах Відділень), які проводять готівкові розрахунки із застосуванням реєстраторів розрахункових операцій без ведення касової книги, є забезпечення зберігання щоденних фіскальних звітних чеків (щоденних Z-звітів) в електронній формі протягом строку, визначеного пунктом 44.3 статті 44 Податкового кодексу України.

5.9. Аванс, підкріплення та інкасація цінностей реєструються Відділеннями через реєстратори розрахункових операцій з використанням відповідних службових операцій безпосередньо після отримання (передання) цінностей.

5.10. До проведення інкасації валютних цінностей (готівки іноземної валюти та гривні) Відділень (за потреби) можуть залучатись підрозділи інкасації банків або юридичні особи, які надають послуги з інкасації на підставі відповідної ліцензії Національного банку. Умови надання послуг з інкасації та порядок проведення операцій з інкасації, в такому випадку, регламентуються нормативно правовими актами Національного банку України та відповідним договором.

6. Опис бухгалтерської моделі обліку валютно-обмінних операцій.

6.1. Фінансова установа забезпечує своєчасне відображення валютно-обмінних операцій в бухгалтерському обліку.

6.2. Фінансова установа відображає у бухгалтерському обліку валютно-обмінні операції, що здійснюються у вихідні, святкові дні або після закінчення операційного дня (часу) Фінансової установи, не пізніше наступного робочого дня.

6.3. При обліку валютно-обмінних операцій використовується зазначений нижче перелік та кореспонденція синтетичних рахунків/субрахунків, визначених Планом рахунків та Інструкцією про застосування Плану рахунків:

Рахунок	Субрахунок	Назва рахунку/субрахунку
30	301	Готівка/ Готівка в національній валюті
30	302	Готівка/ Готівка в іноземній валюті
33	333	Інші кошти/ Грошові кошти в дорозі в національній валюті
33	334	Інші кошти/ Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті
71	711	Інший операційний дохід/Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти

94	942	Інші витрати операційної діяльності/Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти

Фінансова установа здійснює бухгалтерський облік валютно-обмінних операцій в розрізі іноземних валют. Кількість рівнів аналітичних рахунків визначається Фінансовою установою самостійно, відповідно до потреб ведення аналітичного обліку.

6.4. Здійснення операцій з купівлі готівкової іноземної валюти у Клієнтів відображається в реєстрах купленої та/або проданої готівкової іноземної валюти, з відповідним виконанням у бухгалтерському обліку таких проводок:

Дт	Кт	Сума (валюта)
302	334	На суму купленої іноземної валюти (валюта)
333	301	На суму виданої готівкової національної валюти за куплену іноземну валюту за курсом Фінансової установи на день (момент) здійснення операції (у гривні)
У разі перевищення офіційного курсу гривні до іноземної валюти над курсом купівлі Фінансовою установою іноземної валюти*		
333	711	На суму результату у гривні від купівлі готівкової валюти (у гривні)
У разі перевищення курсу купівлі Фінансовою установою іноземної валюти над офіційним курсом гривні до іноземної валюти*		
942	333	На суму результату у гривні від купівлі готівкової валюти (у гривні)

6.5. Здійснення операцій з продажу готівкової іноземної валюти Клієнтам відображається в реєстрах купленої та/або проданої готівкової іноземної валюти, з відповідним виконанням у бухгалтерському обліку таких проводок:

Дт	Кт	Сума (валюта)
334	302	На суму проданої іноземної валюти (валюта)
301	333	На суму отриманої готівкової національної валюти за продану іноземну валюту за курсом Фінансової установи на день (момент) здійснення операції (у гривні)
У разі перевищення офіційного курсу гривні до іноземної валюти над курсом продажу Фінансовою установою іноземної валюти*		
942	333	На суму результату у гривні від продажу готівкової валюти (у гривні)
У разі перевищення курсу продажу Фінансовою установою іноземної валюти над офіційним курсом гривні до іноземної валюти*		
333	711	На суму результату у гривні від купівлі готівкової валюти (у гривні)

* – на субрахунках 711 та 942 відображається реалізований результат від операції з іноземною валютою.

7. Порядок взаємодії між Відділеннями під час проведення валютно-обмінних операцій, тривалість їх операційного (робочого) дня.

7.1. Під час проведення валютно-обмінних операцій Відділення керуються внутрішніми документами/розпорядчими документами Фінансової установи, вимогами чинного законодавства України, нормативно-правових актів Національного банку України.

7.2. При вирішенні питань пов'язаних з організацією та проведенням валютно-обмінних операцій Відділення взаємодіють засобами внутрішньої комунікації (телефонний зв'язок, електронна пошта, месенджери, особисте звернення, тощо) із Фінансовою установою.

7.3. Фінансовою установою впроваджено автоматизований контроль за здійсненням валютно-обмінних операцій. При введенні в Програмний комплекс інформації про Клієнта, відповідно до вимог законодавства України про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, нормативно-правових актів Національного банку України та внутрішніх положень Фінансової установи (зокрема – прізвища, ім'я та по-батькові; реквізитів паспорту Клієнта, номеру телефону, тощо) – контролюється загальна сума купленої/проданої валюти на Відділенні/різних Відділеннях протягом дня. В разі виявлення Програмним комплексом купівлі/продажу одному Клієнту в один операційний день іноземної валюти на суму (загальну суму), що перевищує незначний розмір, або суму встановлену внутрішніми документами/розпорядчими документами Фінансової установи – валютно-обмінна операція не здійснюється (блокується) до моменту внесення в Програмний комплекс необхідної інформації.

7.4. Питання щодо визначення додаткової інформації про Клієнта або при виникненні інших питань, що стоються валютно-обмінних операцій, фінансового моніторингу, інформаційних технологій, поточного курсу валюти, дійсності паспорту Клієнта, тощо – Відділення з'ясовують засобами внутрішньої комунікації (телефонний зв'язок, електронна пошта, месенджери, тощо) зі співробітниками Фінансової установи

7.5. Тривалість операційного (робочого) дня Відділень (режим роботи/графік роботи Відділення/Відділень) встановлюється Фінансовою установою самостійно внутрішніми документами/розпорядчими (накази/розпорядження) документами Фінансової установи.

8. Опис порядку здійснення внутрішнього контролю за проведенням валютно-обмінних операцій.

8.1. Проведення валютно-обмінних операцій відбувається одноосібно касиром Відділення або іншою посадовою особою, на яку тимчасово покладені обов'язки касира за допомогою програмно-технічного комплексу. Такі операції під час їх виконання не підлягають додатковому контролю. Документи за валютно-обмінними операціями формуються автоматично.

8.2. Фінансова установа/Відділення зобов'язані вести реєстри купленої та/або проданої готівкової іноземної валюти (Додаток 2 до цього Положення) у вигляді паперового або електронного документа. Відділення зобов'язані відображати в цих реєстрах здійснені операції з купівлі та/або продажу готівкової іноземної валюти. Ці реєстри зберігаються в документах дня Відділень.

Інформація про здійснені протягом операційного дня операції сторно за валютно-обмінними операціями фіксується у відповідних Реєстрах купленої та/або проданої готівкової іноземної валюти у розділі «Відмітка про проведення операції сторно».

8.3. Фінансова установа/Відділення засобами програмно-технічного комплексу щоденно ведуть звітну довідку про касові обороти за день і залишки цінностей (Додаток 3 до цього Положення). Касир каси Фінансової установи/Відділення, на момент проведення перевірки Національним банком України, роздруковує зазначену довідку і надає уповноваженим працівникам Національного банку України, що здійснюють перевірки з питань дотримання валютного законодавства. Кошти готівки іноземної валюти та/або гривень, наявні в касі на момент перевірки, повинні відповідати сумам, зазначеним у вказаній довідці. Ця довідка зберігається в документах дня.

8.4. В кінці робочого дня касир Відділення складає документи дня по виконаним валютно-обмінним операціям – розрахункові документи РРО, разом з документами РРО за виконаними службовими операціями, реєстром купленої та/або проданої готівкової іноземної валюти, звітною довідкою про касові обороти за день і залишки цінностей та наказами/розпорядженнями (копіями) про встановлення/зміну курсів купівлі та продажу іноземних валют

8.5. Начальник Відділення/заступник начальника Відділення/касир Відділення перевіряє:

- наявність всіх розрахункових документів РРО про здійснення валютно-обмінних операцій, звіряючи їх з реєстрами купленої/проданої валюти;
- наявність копій документів, що посвідчують особу, опитувальників клієнта-фізичної особи (за необхідності);
- відповідність даних, внесених до розрахункових документів РРО, з даними, зазначеними в копіях документів, що посвідчують особу (за необхідності);
- правильність визначення резидентності фізичної особи (за необхідності).

8.6. З метою додаткового контролю за кількістю та обсягами валютно-обмінних операцій Відділень, Фінансова установа встановлює аванс (за необхідності) та максимальні суми залишків готівкової національної (за необхідності) та іноземної валюти та здійснює контроль, аналіз причин під час перевищення залишків готівки у касах Відділень.

8.7. Контроль за обов'язковим введенням необхідних додаткових реквізитів до документів під час здійснення валютно-обмінних операцій на суму, яка перевищує в еквіваленті незначний розмір, здійснюється автоматично у Програмному комплексі, тобто програма автоматично блокує проведення операції у разі не зазначення обов'язкових реквізитів документу.

8.8. Касири (працівники) Відділень періодично (у разі потреби) проходять ознайомлення, навчання та тестування щодо здійснення валютно-обмінних операцій. Порушення норм, установлених цим Положенням, тягне за собою відповідальність винної особи згідно з чинним законодавством України.

8.9. Оперативний контроль за здійснення валютно-обмінних операцій Відділень здійснює начальник Відділення/заступник начальника Відділення та працівники Фінансової установи в межах власних повноважень.

8.10. Касири Відділень, начальники Відділень/заступники начальника Відділень та працівники Фінансової установи несуть персональну відповідальність за своєчасне та якісне виконання своїх обов'язків.

8.11. Контроль за дотриманням законодавства України та вимог внутрішніх документів/розпорядчих документів Фінансової установи при управлінні процесами здійснюється:

- начальниками Відділень/заступниками начальника Відділень – перша лінія захисту (поточний контроль за дотриманням законодавства);
- працівниками Фінансової установи, згідно функціональних обов'язків – друга лінія захисту (досліджуються можливі причини відхилення від вимог законодавства України та вимог внутрішніх документів/розпорядчих документів Фінансової установи, з переглядом процедур контролю та вжиттям заходів щодо вдосконалення таких процедур з метою уникнення таких відхилень в подальшому);
- аудитором Фінансової установи – третя лінія захисту, згідно із затвердженим планом перевірок (ризик-орієнтованим річним планом внутрішнього аудиту(контролю)).

9. Порядок врегулювання спорів між Фінансовою установою та Клієнтом з питань валютно-обмінних операцій.

9.1. Врегулювання спорів між Клієнтом та Фінансовою установою з питань покупки продажу іноземної валюти відбувається за згодою сторін. При відсутності згоди – спори між Фінансовою установою і Клієнтом розглядаються в судовому порядку згідно чинного законодавства України.

9.2. У разі виявлення Клієнтом будь-якої спірної ситуації, пов'язаної з покупки-продажу іноземної валюти, Клієнт повідомляє Фінансову установу/Відділення шляхом надання письмової заяви, встановленого зразка (при наявності затвердження Фінансовою установою такого зразка) або в довільній формі. Заява Клієнта реєструється у встановленому порядку. Фінансова установа/Відділення, на підставі отриманої письмової заяви клієнта, вживає усіх можливих заходів щодо врегулювання спірного питання яке виникло, і повідомляє Клієнта про результат розгляду його заяви.

9.3. Підставою для врегулювання спорів між Фінансовою установою та Клієнтом з питань покупки-продажу іноземної валюти є розрахунковий документ РРО, визначений чинним законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку України та який може бути використаний під час урегулювання спірних питань.

10. Прикінцеві положення.

10.1. Це Положення набуває чинності з дати затвердження його у Фінансовій установі (директором Фінансової установи) та діє до його скасування або прийняття нового внутрішнього документу, який регулює аналогічні питання, у встановленому законодавством та внутрішніми нормативними документами Фінансової установи порядку.

10.2. Зміни та доповнення до цього Положення оформлюються додатком або шляхом підготовки нової редакції Положення та затверджуються відповідно до встановленого у Фінансовій установі порядку. Прийняття нової редакції Положення автоматично призводить до припинення дії попереднього документа.

10.3. У разі невідповідності будь-якої частини цього Положення законодавству України, нормативно-правовим актам Національного банку України, зокрема у зв'язку з прийняттям нових нормативно-правових актів, це Положення буде діяти лише у тій частині, яка не суперечитиме чинному законодавству України.

10.4. Дія цього Положення припиняється з моменту прийняття відповідного рішення у Фінансовій установі..

10.5. Всі питання, не врегульовані цим Положенням, вирішуються у формі, що не суперечать здоровому глузду, в порядку, передбаченому іншими внутрішніми документами Фінансової установи та на підставі законодавства України.

10.6. Положення має переглядатися як мінімум 1 раз на 1 рік (за потреби). В ході перегляду Положення оцінюється на предмет відповідності законодавству України, нормативно-правовим актам НБУ, ринковим стандартам, внутрішнім документам/розпорядчим документам Фінансової установи.

10.7. Положення зберігається і надається таким чином, щоб бути доступним для працівників, які надалі будуть мати право користуватися ним.

10.8. За консультаціями та/або у випадках інших непорозумінь щодо цього Положення працівники Відділень мають звертатися до працівників Фінансової установи.

Додаток 1

Ознаки зношення банкнот іноземної валюти, які приймаються банками, небанківськими установами та операторами поштового зв'язку, пунктами обміну валюти на території України

1. Локальні потертості (часткова втрата фарби на зображеннях) та/або втрата папером жорсткості.

2. Відбитки штампів/печаток, написи, уключаючи видимі в ультрафіолетових променях, загальна площа яких не перевищує 200 $мм^{-2}$.

3. Плями, загальна кількість яких не перевищує трьох штук діаметром до 5 мм кожна.

4. Надриви або надрізи, загальна кількість яких не перевищує трьох штук довжиною до 3 мм кожний.

5. Отвори та проколи, загальна кількість яких не перевищує чотирьох штук діаметром не більше 1 мм кожний.

Додаток 2

_____

(найменування та місцезнаходження банку, небанківської фінансової установи, оператора поштового зв'язку, їх відокремленого підрозділу)

РЕЄСТР
купленої та/або проданої готівкової іноземної валюти
за "___" _____ 20__ року

№ з/п	Час здійснення операції	Назва іноземної валюти (код)	Сума іноземної валюти	Курс	Сума гривень	Номер виданого касового документа	Вид операції (0 - купівля, 1 - продаж)	Відмітка про проведення операції сторно
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Усього							

Усього куплено/продано за валютою _____ : _____
(код валюти) (сума купленої/проданої іноземної валюти словами)

Касир _____
(підпис)

Пояснення
щодо заповнення реєстру купленої
та/або проданої готівкової іноземної валюти

1. Реквізит "Касир" для електронного документа має містити кваліфікований електронний підпис касира.

Додаток 3

_____

(найменування та місцезнаходження небанківської фінансової установи, оператора поштового зв'язку, їх відокремлених підрозділів, пункту обміну іноземної валюти небанківської фінансової установи, оператора поштового зв'язку)

ЗВІТНА ДОВІДКА
про касові обороти за день і залишки цінностей
за "___" _____ 20__ року

№ з/п	Код валюти	Залишок готівки в касі на початок дня	Отримано валюти		Куплено іноземної валюти	Продано іноземної валюти	Передано валюти		Залишок готівки в касі на поточний момент часу / кінець робочого дня
			авансу на початок робочого дня	підкріплення протягом робочого дня			на кінець робочого дня	протягом робочого дня	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Касир_____
(підпис)

Пояснення
щодо заповнення звітної довідки про касові обороти за день і залишки цінностей

1. Реквізит "Касир" для електронного документа має містити кваліфікований електронний підпис касира.

Додаток 4

Безпосередні дії працівників Фінансової установи до моменту проведення, в процесі проведення та після проведення валютно-обмінних операцій

1. Для початку роботи відділення Фінансової установи кожен касир повинен під своїм особистим логіном та паролем зайти до програмного комплексу Фінансової установи та почати операційний день (в т.ч. відкрити робочу зміну РРО).

Програмним комплексом Фінансової установи є спеціальна програма, розроблена Фінансовою установою для здійснення операцій з купівлі та продажу іноземної валюти, яка фіксує всі фінансові операції, які здійснює касир відділення в режимі онлайн. Доступ до цієї програми надається працівнику Фінансової установи (в т.ч. касирам) під особистий підпис.

2. Касир відділення Фінансової установи встановлює курси валют в програмному комплексі Фінансової установи за допомогою відповідного розпорядження про встановлення курсів валют у відділенні Фінансової установи. Для цього, щоденно до 9:00 години директор Фінансової установи своїм наказом встановлює рекомендований курс купівлі-продажу іноземної валюти в розрізі всіх валют, з якими працює Фінансова установа. Даний наказ доводиться до кожного працюючого відділення за допомогою внутрішніх засобів комунікації Фінансової установи та відділень (за допомогою внутрішнього чату) та програмного комплексу для здійснення операцій з купівлі та продажу валюти. Після отримання наказу з рекомендованими курсами валют, касиром відділення самостійно, за допомогою розпорядження встановлюється курс валют у програмному комплексі.

Рекомендований курс визначається директором Фінансової установи в залежності від економічної ситуації на міжбанківському валютному ринку України, в залежності від попиту і пропозиції валюти на готівковому ринку України (в т.ч. згідно інформації сайту https://minfin.com.ua), в залежності від внутрішніх потреб та можливостей Фінансової установи , з метою отримання прибутку від фінансових операцій з купівлі продажу валюти.

З метою недопущення зловживання касирами своїх посадових обов'язків та неправомірного використання свого службового положення, що може призвести до збитків Фінансової установи при встановлені курсів валют, в програмному комплексі Фінансової установи на програмному рівні, встановлені обмеження на розпорядження касирів, а саме:

курс купівлі валюти завжди повинен бути менший від курсу продажу валюти.

3. Касири відділень у процесі роботи можуть змінювати курси обміну валют протягом робочого дня для отримання прибутку відділення, з урахуванням економічної ситуації яка є локально на кожному окремому відділенні, у кожному конкретному регіоні, тощо.

4. Робота касира на відділенні Фінансової установи кожен раз закінчується закриттям зміни в РРО та роздрукуванням z-звіту а також друкуванням документів дня (звітна довідка, та реєстр купленої проданої валюти) з програмного комплексу Фінансової установи.

5. Операційний відділ здійснює щоденний онлайн контроль, за діяльністю та дохідністю відділень. Даний онлайн контроль також включає аналіз проведення відділеннями ризикових валютно-обмінних операцій (в т. ч. дроблення операцій, операції на великі суми) миттєво зв'язується з касиром відділення за допомогою телефону або месенджера для уточнення інформації про фінансову операцію. Якщо касир відділення не правильно установив курси купівля та продажу валют, або вони є економічно не обгрунтованими, то цей відділ зв'язується з касиром відділення за допомогою телефону або месенджера для зміни курсів валют.

5. Операційний відділ проводить інкасацію та підкріплення відділень Фінансової установи в залежності від потреб відділення та економічних можливостей Фінансової установи. Також, касири відділення можуть самостійно за допомогою телефону або месенджера подавати заявки на інкасацію або підкріплення відділення. Інкасація та

підкріплення на відділеннях відбувається виключно з застосуванням РРО. Інкасація або підкріплення може здійснюватися між відділеннями в розрізі валют, а також в центральну касу Фінансової установи та на поточний рахунок Фінансової установи в банк..

6. Відповідальний працівник за проведення фінансового моніторингу має повний доступ до програмного комплексу Фінансової установи та здійснює контроль за діяльністю відділень. У випадку проведення відділенням ризикових операцій (в т.ч. дроблення операцій). Відповідальний працівник за проведення фінансового моніторингу має право затребувати у касира відповідне пояснення, для цього він зв'язується з касиром відділення за допомогою телефону або месенджера для отримання від нього інформації про фінансову операцію/фінансові операції.